

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 2.

Ljubljana, dne 15. novembra 1922.

Leto I.

Socialno zavarovanje.

Socialno zavarovanje je ona vrsta zavarovanja, ki ne sloni na načelih dobičkanosti za nosilca zavarovanja, ampak ima glavni in edini namen zavarovati gospodarsko šibkejše sloje za one slučaje, kjer ti sloji izgube svoje edino bogastvo, t. j. delovno moč svojih rok ali svojega uma. Taki gospodarsko nevarni slučaji so, bolezen, onemoglost, starost in smrt družinskega očeta ter težje nezgode pri delu v obratih.

Socialno zavarovanje, oziroma zahteva po takem zavarovanju je tako stara, kakor je staro zavedno delavsko gibanje. Poklicani delavec, ki nima prav nobenega drugega premoženja, kakor svoje zdrave roke, je s skrbjo in bojaznijo gledal v oni čas, ko ga obišče bolezen, ko od dela onemore, ali ko postane star in v nadlego vsem. S solzami v očeh je pomišljal na oni trenutek, ko ga pokliče smrt in bodo njegova žena in otroci ostali sami brez vsakih sredstev. Zato zahteva po strogo izvedenem socialnem zavarovanju ni materialističnega značaja, je to zahteva srca in človekoljubja. In vendar, koliko se je delavstvo moralo in se mora boriti za te svoje najnaravnejše pravice!

Najpopolnejše socialno zavarovanje je imela pred vojno Nemčija, ki se je kljub svojemu militarističnemu in buržuaznemu razpoloženju prav dobro zavedala velikanske važnosti delavstva. Z uvedbo modernega socialnega zavarovanja je Nemčija soptala nevaren gospodarski tekmeec evropskim državam, ker s to uvedbo je Nemčija dosegla, da je izvažala dobro blago, mesto ljudi. Ustvarila je delavstvu doma brezskrbno življenje, da mu ni bilo treba hoditi v — Ameriko.

Avstrija je s počasnimi koraki capljala za Nemčijo. Bila je na polju socialno-politične zakonodaje reakcionarna. Odločevalo je veleposestvo in težka industrija. Pod pritiskom delavskih strokovnih političnih organizacij je avstrijska vlada uzakonila samo dvoje vrst za delavstvo važnega socialnega zavarovanja in sicer zavarovanje za slučaj bolezni

(1888) in ono za slučaj nezgode (1887). Ta dva za delavstvo silno važna zakona sta polna pomanjkljivosti in nesocialnih določb. Posebno slabo je bilo varovano delavstvo lesnih strok. Tako je bilo vse delavstvo v takozvanih gozdno-gospodarskih podjetjih izvzeto iz zavarovanja in je bilo nezgodno zavarovanje omejeno le na delavce, ki so bili neposredno zaposleni pri strojih. Bolniško zavarovanje pa se niti na take delavce ni nanašalo. Neposrednemu zavarovanju so bili dalje podvrženi samo oni tesarski in mizarski delavci, ki so bili zaposleni na stavbah ali v takih delavnicah, kjer so se uporabljali stroji. Lesni delavci v navadnih mizarskih delavnicah za slučaj nezgod niso bili zavarovani. Tako so lesni baroni izkoriščali delavstvo!

Tako v Avstriji. Te zakone, ki so v bistvu od prvega početka ostali neizpremenjeni, je podedovala Jugoslavija in je bolniško zavarovanje v Sloveniji izvrševala potom raznih bolniških blagajen, nezgodno pa potom Začasne delavske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani in Železničarske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani (za železničarje). Jugoslavija je omenjene zakone novelizirala samo v toliko, kolikor je bilo to radi naraščajoče draginje potrebno. Seveda priznane zvišane dajatve nikakor niso odgovarjale dejanskim potrebam.

Vedno jasnejše se je pojavljala potreba socialno zavarovanje v Jugoslaviji oprostiti starih podedovanih avstrijskih grehov in ga reformirati in spopolniti z modernimi zahtevami celokupnega delavstva.

Enotni in za celo državo veljavni zakon o zavarovanju delavcev je bil podpisan 14. maja 1922 in je izšel v Uradnem listu št. 169 iz leta 1922. Zakon je bil izdelan v doslednosti določil jugoslovanske ustave, ki določa, da se zavarovanje delavcev uredi s posebnim zakonom.

Novi jugoslovanski zakon o socialnem zavarovanju ureja zavarovanje za slučaj: bolezni, onemoglosti, starosti, nezgode in za slučaj smrti. Zakon obljublja, da se zavarovanje za slučaj brezposelnosti uredi pozneje.

Zakon nikakor ni popolen in dolžnost delavstva je, da pazno zasleduje nadaljni razvoj tozadevne zakonodaje in z vsemi sredstvi skuša doseči skorajšnjo novelizacijo zakona, ki naj v vseh točkah odgovarja željam in potrebam delavstva. Kljub svoji nepopolnosti pa zakon vendarle pomeni velik korak naprej na polju gospodarske osamosvojitve delavstva.

V naslednjem se hočemo dotakniti glavnih smernic zakona in se predvsem ozirati na zaščito, katero po tem zakonu uživa delavstvo najrazličnejših lesnih strok.

Zakon je stopil v veljavo 1. julija 1922 samo kolikor se tiče določil za **bolniško in nezgodno zavarovanje**. Vsa druga zavarovanja se imajo začeti izvajati najkasneje z letom 1925.

Prva velika prednost zakona je, da je krog zavarovancev za slučaj bolezni in nezgode izjednačen, t. j. kdor je zavarovan za slučaj bolezni je zavarovan tudi za slučaj nezgode. Izjemo tvorijo samo **poljedelski delavci**, ki so zavarovani samo za slučaj nezgode, in še to le takrat ako so zaposleni pri strojih. Po novem zakonu so zavarovani tako za slučaj bolezni kakor za slučaj nezgode tudi vsi delavci v gozdno-gospodarskih podjetjih in v lesnih trgovinah brez ozira na to, ali so zaposleni pri žagah, skladiščih, pri nakladanju lesa, pri sekanju v gozdu itd. Tudi prejšnja izjema, da mizarški delavci, ki so bili zaposleni v delavnicah brez strojev niso bili zavarovani za slučaj nezgode, je odstranjena. — V splošnem moremo reči, da je zavarovan prav vsak, ki daje svojo telesno moč v najem. V dvomljivih slučajih se mora vsak delavec postaviti na stališče, da je zavarovan in je njegova dolžnost, da to stališče v slučaju bolezni in nezgode uveljavi. Posebno pazljivi morajo biti oni lesni delavci, ki so zaposleni pri velikih gozdno-gospodarskih podjetjih in pri različnih trgovinah z lesom. Gozdno-gospodarska podjetja in lesni trgovci imajo navado, da nakupijo v gozdih stoječ les, sekanje in spravljanje lesa pa oddajo v izvršitev različnim akordantom, ki v pretežni večini tudi sami potem delavce najemajo in plačujejo. Podjetniki, to so lesni trgovci in gozdno-gospodarska podjetja se določilom zakona o zavarovanju delavcem izogibajo na ta način, da se izgovarjajo, da so akordanti dolžni delavce prijavljati in odjavljati in plačevati prispevke. Temu pa ni tako. Podjetnik v smislu zakona je lesni trgovec in ta je dolžan, da izpolni vse zakonite predpise. Treba je, da z različnimi akordanti sklene potrebno pogodbo glede izpolnjevanja dolžnosti, katere podjetnikom nalaga zakon o socialnem zavarovanju. V gozdih se pri sekanju in spravljanju lesa pripeti največ nezgod, ki so v pretežni večini težkega značaja. V tem oziru je dolžnost organiziranega in zavednega lesnega delavstva, da je pozorno na svoje

delodajalce in da od njih brezpogojno zahteva strogo izpolnjevanje tozadevnih dolžnosti.

(Dalje prihodnjič.)

V pojasnilo.

Sklep plenarne seje odbora Osrednjega društva lesnih delavcev, da prične izdajati svoj lastni strokovni list, je dvignil ponekod precej prahu. Zlasti uredništvu „Delavca“ povzroča veliko preglavic — čisto nepotrebno. Ponavadi je v „Delavcu“ bilo čitati bore malo o lesni stroki, a sedaj ima pa kar naenkrat na razpolago cele kolone, toda ne morda vsebine, ki bi bila lesnim delavcem v korist, temveč nasprotno skuša v potu svojega obraza dokazati stvari, ki absolutno ne drže. Ako bi pa polemika, ki jo vodi, bila vsaj še dostojna, taka, kakor bi od proletarskega lista bilo pričakovati, tedaj naj bi v božjem imenu polemiziral in kritiziral kakor bi mu bilo drago. Kakor hitro pa je uredništvo „Delavca“ izvedelo za sklep je namočilo pero v golido ter vzelo v roke lopar ter pljuska in maha okolo sebe kakor bi bilo ob pamet. Pri tem pozablja, da nima vselej tisti prav, ki samo zabavlja, sumniči in podtika. Niti na misel nam ne prihaja, da bi vračali šilo za ognjilo, ravnotako nam ne prihaja na misel, da bi se za prazen nič prekljali. Na to polje uredništvu „Delavca“ ne bomo sledili, ker imamo drugzega koristnejšega dela več kot preveč. Našim članom pa smo dolžni povedati, da odbor pri svojem sklepanju ni zasledoval nobenih stranskih potov. Nikomur se ni delalo nobenih koncesij tem manj, da bi kdo kretal na levo ali na desno. Za take eksperimente so strokovne organizacije, posebno pa Osrednje društvo lesnih delavcev, najmanj pripravne. Če je imela ljubljanska podružnica dne 5. novembra 1922. svoj mesečni shod v „Železničarskem domu“, je treba tudi vedeti zakaj. Običajno sklicuje svoje shode v veliko dvorano „Mestnega doma“. Ta dvorana pa je sedaj oddana nekemu podjetniku, ki je v njej pričel s predstavami marionetnega gledališča, tako je prišlo, da je bila prošnja tajništva „Osrednjega društva lesnih delavcev“ od strani magistrata odbita. Mala dvorana „Mestnega doma“ je za shode lesnih delavcev ljubljanskih sicer premajhna, a vseeno bi se bilo potrpelo, če bi tudi ta dvorana ne bila — zasedena. In kdor pozna mizerijo glede prostorov za shode v Ljubljani, ta bo pač priznal, da ni nobene izbire in da se treba posluževati prostorov, ki so pač na razpolago. V takih razmerah je morala biti ljubljanska podružnica lesnih delavcev še hvaležna upravi „Železničarskega doma“ za gostoljubje. Vrh tega mora podružnica za porabo dvorane „Mestnega doma“ plačati vselej po 250 kron, dočim se je vršil shod v „Železničarskem domu“ — zastoj! Uredništvo „Delavca“ se ne strinja s političnimi nazori onih v „Železničar-

skem domu“, to vemo. Ali to ne more biti merodajno za strokovno organizacijo lesnih delavcev, ker je organizacija lesnih delavcev pač strokovna organizacija lesnih delavcev in ne organizacija, v kateri bi si posameznik, posebno še, ako ni niti član te organizacije, lastil pravico diktata.

V eni izmed svojih številok „Delavca“ pravi uredništvo, da si v prvi številki „Lesnega delavca“ še nismo upali povedati, da smo krenili na levo. V tem pogledu nimamo prav ničesar tajiti ali prikrivati. Tako šviga-švaga taktiko prepuščamo drugim, onim, ki so si v tem oziru že pridobili neko gotovo prakso. Že v prvi številki smo povedali, da je „Osrednje društvo“ včlanjeno pri internacionalni „Uniji“ lesnih delavcev in pri tem ostane.

Glede stroškov za list pa se bodo delegati posameznih naših podružnic na prihodnji glavni skupščini „Osrednjega društva lesnih delavcev“ prepričali, da bodo izdatki za strokovni tisk celo manjši kakor doslej. To skrb naj uredništvo „Delavca“ prepusti osrednjemu odboru strokovne organizacije lesnih delavcev, kajti odgovoren in račune o svojem delovanju ter gospodarjenju bo polagal ta.

Očitek, da dolguje osrednji odbor strokovne organizacije lesnih delavcev upravi „Delavca“ je popolnoma nepotreben. Sleherni član Osrednjega društva lesnih delavcev ve, da so bili pred kratkem številni lesni delavci v Ljubljani zapleteni v dolgočasen in nad vse hud boj. Med drugim je šlo tudi za to, da se končno dvignejo plače ljubljanskih mizarjev in strojnih delavcev tako visoko, da nadkriljujejo plače mizarjev v vseh ostalih krajih Slovenije, da ne bodo mizarški mojstri v Mariboru, Celju itd. ob vsaki priliki imeli pravice kazati na Ljubljano, češ, „kaj pa hočete, poglejte, kakšne plače imajo mizarji v Ljubljani!“

Mariborski mizarji, na primer, so morali neprenehoma poslušati to pesem mojstrov. In če se je hotelo priti takim izgovorom v okom in ustvariti nasproten dokaz, tedaj pač ni drugega preostajalo, kakor se podati ljubljanskim mizarjem v obupno borbo, v borbo na življenje in smrt. Kaj čuda, če je osrednji odbor, videč, da bi z morebitno izgubo stavke mizarjev v Ljubljani bile obenem podrte tudi vse pozicije mizarjev in lesnih delavcev sploh po vsej Sloveniji, napel vse svoje moči in raje ostal dolžan drugod, samo da stavka ljubljanskih mizarjev finančno ne izkvari. Danes je situacija rešena in je odbor na svoji zadnji seji sklenil, da se sedaj dolg pri upravi „Delavca“ poravnava.

Mislimo, da bi bil ravnal vsakdo tako in naj bi sestajal odbor v tem slučaju iz kogarkoli. Tako bo, vsaj upamo, sodil tudi vsak pošten proletarec, ako mu je kaj ležeče na tem, da delavstvo, v tem slučaju ljubljanski mizarji, v borbi za večji košček kruha ne propade in ne bo obešal takih sekundarnih stvari na veliki zvon.

Uredništvo „Delavca“ ve tudi povedati, da je v nekaterih podružnicah „Osrednjega društva lesnih delavcev“ zavlada nezadovoljnost vsled izdajanja lastnega lista. Mi pa nasprotno vemo, da je sleherni lesni delavec ne le zadovoljen in vesel ter ponosen, da smo po dolgem, mučnem in trudopolnem delu končno prišli tako daleč in se povzpeli tako visoko, da lahko izdajamo svoj lasten list, če ne bi — no, vsaj poznamo, kako se taka nezadovoljnost in protestna pisma fabricirajo, če jih kdo potrebuje. Čeden ravno tak posel ni, ali namen posvečuje sredstva! Dokler ničesar ni, in dokler si delavci iz lastne sile sami ustvarjajo svoje prepotrebne strokovne organizacije, toliko časa se ne zmeni nihče ne za delavce in za njihove potrebe. Kakor hitro pa si delavci iz lastne sile sami nekaj ustvarijo in pričnejo njihove s tolikim znojem in trudom zgrajene organizacije funkcionirati, tedaj pa se kakor gobe po dežju — pojavljajo cele legije raznih profesorjev, doktorjev, učitejev, faliranih študentov in drugih parasitov, ki nikoli še niso delali. Vsakdo izmed njih hoče biti voditelj, vsakdo hoče svetovati, vsakdo ukazovati. Kadar pa preti nevarnost ali poraz delavcem, takrat gospoda od visoke teorije, ki pa o življenju in trpljenju delavcev nima nobenega pojma, bodisi modro molči, se potegne nazaj ali pa sploh izgine kakor kafa. Vsa njihova pomoč delavcem sestoji večinoma iz samih sicer lepo donečih, toda praznih, puhlih fraz. Da so ti elementi le nesreča za delavski pokret, o tem nam historijat proletarskega pokreta priča dosti jasno. Morda se najde sčasoma kako proletarsko pero, ki bo popisalo vse to gorje, ki so ga ti subverzivni elementi proletarskemu pokretu že povzročili. Pa, dosti o tem, predaleč bi nas zavedlo.

Tudi pri zgradbi strokovne organizacije lesnih delavcev ni bilo nikakega takega botra in tudi arhitekta. Sedaj pa, ko je ta organizacija lepa, čvrsta in borbe sposobna, sedaj, ko je ta organizacija pokazala svojo življenjsko silo in brez tuje pomoči in brez tujih nasvetov izvojevala celo vrsto bojev in prask za večji košček kruha, sedaj bi se tudi nas lesne delavce rado komandiralo ter dopovedovalo in poučevalo, kaj je prav in kaj ni prav, kaj smemo in kaj ne smemo. Mi tega vsega ne potrebujemo, nam je razredna proletarska borba sveta kakor nam je tudi sveta proletarska solidarnost. To je naš evangelij. Na ljubo kakega Cipflja ali Capflja ne bomo prav nikogar prezirali, nasprotno vsak proletarec-lesni delavec je v naših vrstah dobrodošel.

V splošnem pa mislimo, da nam nima nihče pravice delati kakih predpisov, kaj smo in kaj ne smemo biti. Če imajo železničarji pravico izdajati svoj lastni list, ki ga notabene piše tudi uredništvo „Delavca“, zakaj ne bi imeli te pravice tudi lesni delavci, ki jih uredništvo vrhutega ne stane niti vinarja? Ali se je vredno o tem prerekati?!

Plenarna seja odbora „Osrednjega društva lesnih delavcev“ ni prekoračila društvena pravila, to je gotovo, da pa, v kolikor to razmere pripuščajo, določbe društvenih pravil izvršuje, to je odborova dolžnost. Še mnogo dela nas čaka, da določilom pravil zadostimo, pa tudi tega se bo treba lotiti vseeno, če bo to uredništvu „Delavca“ všeč ali ne. Pravila so tukaj, da se jih izvršuje, ne pa za to, da ostajajo njihova določila na papirju.

Zato smo uverjeni, da se bodo vsi člani ravnali po sklepih odbora, katerega so njihovi delegati na zadnji glavni skupščini „Osrednjega društva lesnih delavcev“ izvolili, ne pa po nasvetih ljudi izven naše organizacije.

„Lesni delavec“ je sedaj obligatoričen list za vse v „Osrednjem društvu lesnih delavcev“ organizirane člane. Niti ena podružnica nima pravice obvezno naročevati kak drug list in dosti žalostno je, da tega uredništvo „Delavca“ ne ve, to uredništvo, ki neprenehoma poudarja, da morajo biti člani strokovnih organizacij disciplinirani.

Ali nekaj družega je: Po naših podružnicah opazimo, da se posveča delavskemu tisku sploh premalo pažnje. Da, pripetilo se je celo, da so nekateri člani protestirali, zakaj niso dobili obligatoričnega glasila, kadar so zaznali, da ni prišlo toliko izvodov, kolikor šteje članov podružnica. Drugače se za list niso zmenili in tako je prišlo, da se še danes tu in tam nahajajo kar celi zavojčki nedotaknjeni! V Ptuj na primer se v „Društvenem domu“ nahaja krvava „Kronenzeitung“, razen „Volksstimme“ in „Enakosti“ pa noben delavski list. Ali ne bi spadal tam tudi „Delavec“ in vsi ostali delavski listi? In sedaj se vprašajmo, katera izmed podružnic „Osrednjega društva lesnih delavcev“ je naročena na kak delavski list? Skoraj ne bomo trdili neresnice, če ugotovimo, da nobena! Tako razmerje pa je popolnoma nezdravo. V vsako podružnico spada ne le „Delavec“, temveč vsi delavski listi brez izjeme. Podružnice naj si torej „Delavca“ in druge delavske liste naroče. A tudi posamezniki naj se naročavajo na delavski tisk, „Lesnega delavca“ pa bodo vsi člani dobivali obligatorično, brezplačno. Tako bo ustrezno vsem, najbolj pa članom samim, katerim je čitanje potrebno kakor vsakdanji kruh. Izgovor na stroške ne more veljati, kajti ves delavski pokret sloni na žrtvah, brez žrtev bi bil vsak pokret nemogoč. Niso pa taki stroški in žrtve zastoj.

To smo hoteli povedati ne kot polemiko, temveč v pojasnilo članstvu strokovne organizacije lesnih delavcev.

Ako smatra uredništvo „Delavca“ za potrebno, kregati se za cesarjevo brado, naj se krega. Boj, ki mu ga nihče ne napoveduje, naj vodi samo s sabo. Zato tudi nimamo vzroka razburjati se in ker vzroka nimamo, se za ploho „prijaznih“ besed lepo zahvaljujemo.

In ker pravi nemško poreklo „Der Gescheite gibt nach“, se bomo ozirali na pisavo uredništva „Delavca“ le v toliko, v kolikor bo odgovarjalo intencijam proletarskega pokreta. V kolikor pa bo zlorabljalo potrpežljivost papirja za netenje sporov, sumničenja, podtikanja, pačenje resnice in psovke, pa bomo tako pisavo s pomilovanjem prezrli.

Čas sam na sebi bo pokazal, da ravnamo prav. S tem je za nas cela „afera“ končana.

Neverjetno!

Nedavno tega se je v Zagrebu vršila seja odbora središnjega urada za zavarovanje delavcev. Pri tej priliki se je vršila tudi volitev glavnega ravnatelja. Izvoljen je bil, in sicer soglasno, za glavnega ravnatelja bivši minister za prehrano Vilim Bukšeg. No, na vse zadnje to ni nič čudnega, kajti eden izmed članov ali morda kdo drugi bi bil gotovo izvoljen, ker so bila poleg mesta glavnega ravnatelja krajirana tudi še štiri mesta ravnateljev, na katere pa bodo poklicani strokovnjaki, kakor na primer po en zdravnik, inženir, zavarovalni tehnik itd. tako se vsaj sliši. Vsekakor pa bi bilo zanimivo izvedeti, pod kakšnimi pogoji je na primer glasoval za Bukšeka ravnatelj „Slavenske banke“ vodja slovenskih obrtnikov in drugi. Upamo, da se bo ta zagonetka še razjasnila. Kar nam pa ne gre v glavo in kar naši proletarski možgani ne morejo pojmiti, pa je sledeče: Kmalu po označeni seji je meščansko „Jutro“ v Ljubljani, list, ki je kakor znano telesni organ ministra za socialno politiko dr. Žerjava, z veliko slastjo prinesel poročilo, da je po izvolitvi glavnega ravnatelja tajnik delavske zbornice v Belgradu in predsednik „Glavnega radniškega saveza“ Luka Pavičević imel govor, v katerem je hvalil naklonjenost dr. Žerjava do delavskih ustanov, njegovo uspešno delo ter zavračal vse napade na gospoda ministra kot neosnovane. In kakor „Jutro“ dalje trdi, mu je končno tudi izrekel zaupnico!!!

Tu moramo že naglasiti, da je delavstvo nekoliko drugega mnenja. Ravnotako so drugega mnenja strokovne organizacije delavcev. Naklonjenost gospoda ministra za socialno politiko dr. Žerjava do delastva in delavskih ustanov je tako, da je naravnost ironija govoriti o tem.

Še to, kar je njegov prednik g. dr. Kukovec ustvaril, in tega bogme ni bilo mnogo, je šlo za ere dr. Žerjava rakom žvižgat. Le pogledjmo, kako je dr. Žerjav skrpucal določbe o osemurnem delavnem času v zakonu o zaščiti delavcev in zakon sam pravi, da bo te določbe mrcvaril dalje toliko časa, da ne ostane o osemurnem delavnem času sploh nobene zakonite sledi več.

Obrtna nadzorništva ali inšpekcije dela, kakor jih sedaj imenujejo, so dobile direkten migljaj s ko-

lom, da morajo s podjetnikom v slučaju spora z delavci postopati obzirno! Kaj se to pravi? Nič več in nič manj, nego da imajo ostati vse določbe zakona, katerih bi se prav za prav morali posluževati inšpektorji dela, na papirju.

Danes zaman trkaš za pomoč in zaščito pri oddelku za socialno skrb pri pokrajinski upravi. Tam ti enostavno rečejo, da ni denarja! Ministrstvo za socialno politiko denarja enostavno ne da in je s tem doseglo, da se oddelek za socialno skrb pri pokrajinski upravi ne more vmešavati. Povsod te danes pošiljajo od Poncija do Pilata, ne dosežeš pa nikjer ničesar. Tako in enako je znal g. minister dr. Žerjav preskrbeti gospodom delodajalcem proste roke.

Delavske zbornice? Da, delavske zbornice sicer imamo, pa za nje je preskrbljeno tako, da ne morejo ne živeti ne umreti. Tudi delavske zbornice ostajajo pod egido sedanjega ministra za socialno politiko za delavstvo brez vsakega pomena — na papirju. Življenske sile nimajo, še manj pa energije, ki bi bila za varstvo delavskih interesov potrebna. O, gospod dr. Žerjav zna!

V bolniško in nezgodno zavarovanje delavcev je spravil tak kaos in zmešnjavo, da se menda sam nič več ne spozna. In ako upoštevamo faktične razmere v državi, nas ne bo prav nič iznenadilo, če doživimo velikansko polomijo celotne organizacije in sistema teh dveh delavsko zavarovalnih panog.

In kako izgleda nekdaš še dokaj dobro poslovanje državne poslovalnice za delo?

V Celju sploh ne posluje, hišni gospodar jo je postavil na cesto, ker ministrstvo za socialno politiko ni hotelo plačati najemnine, v Ljubljani se je zgodilo isto, končno se je ljubljanske posredovalnice usmili magistrat. V Murski Soboti posredovalnica za delo sploh ne posluje več. Pri ptujski posredovalnici se mora uradnik vozariti v Strnišče, ker stanuje v begunskih barakah, ker mu ministrstvo za socialno politiko ne preskrbi v Ptuj stanovanja.

V Mariboru mora posredovalnica apelirati na usmiljena srca za primerne poslovne prostore, ker preti vsemu osebju v sedanjih zaduhlih brlogih nevarnost jetike.

Sposobne moči se odpuščajo itd.

V zdravstvenem in stanovanjskem pogledu delavcev ne gane ministrstvo za socialno politiko niti z mezincem.

Skratka vsa socialna politika dr. Žerjava je pesek v oči, brez vseh pozitivnih rezultatov. In gorje delavcem, če bi se na tako socialno politiko kaj znašali in ne imeli pred očmi, da je njihovo edino zavetišče strokovna organizacija.

Nočemo nikogar sumničiti, niti nočemo delati komu kake krivice in smo radevolje pripravljeni popraviti ali preklicati, če se nam dokaže, da to ali ono ni resnično. Vendar pa se bojimo, da „Jutro“ ni za-

jelo svojega poročila iz zraka. Ako pa se je Luka Pavičević v resnici tako daleč spozabil, da izreka zaradi sinekure izrazitemu reprezentantu jugoslovanske buržuazije in jugoslovanskega bančnega kapitalizma kakršen je minister za socialno politiko dr. Žerjav, potem naj prijatelj Pavičević ve, da se jugoslovanski proletariat ž njim ne strinja in vso odgovornost za ta čin prepušča njemu.

Tega bi se nam še manjkalo, da bi za kako drobtinico, ki prihaja notabene v korist samo posamezniku, kakor je to slučaj z mestom glavnega ravnatelja, vsakdo imel pravico degradirati delavstvo na klečeplazce. Ako bi prišli tako daleč, tedaj žalostna nam majka.

Za vsakdanji kruh.

Mesto Ptuj ima poleg drugih svojih naprav tudi žago. Na tej mestni žagi je bilo ponavadi zaposlenih po šest delavcev. V zadnjem času pa je mestna uprava, ali bolje rečeno, uprava mestne žage, kar štiri delavce odstavila. Vzrok odstavitve je baje ta, ker kmetje sedaj ne privražajo svojega lesa za žaganje na žago. Prizadetim delavcem sicer ni bilo rečeno, da so odpuščeni niti se jim ni izročilo delavskih knjižic, temuč se je štirim delavcem enostavno reklo, da sedaj ni dela.

Tako je prišlo, da so ti štirje delavci že kar po več tednov brez dela in si ob skromnih plačah niso v stanu kaj prihraniti, seveda brez jela. Nekam nerazumljivo je tako postopanje od strani mestne občine, od občine, v kateri z županom vred odločujejo moške, ki jih je pri volitvah volilo delavstvo! Recimo, da res kmetje vsled dolgotrajnega deževnega vremena niso vozili kreljev ali hlodov na mestno žago, da bi občina, kakor je mestna občina ptujska ne mogla drugače pri kakem drugem delu za silo zaposliti štiri delavce, ki že po več let zvesto služijo občini, to je naravnost neverjetno. Mnenja smo, da bi baš občina, posebno pa še ptujska, morala prednjačiti z dobrim zgledom tudi glede svojih delavcev. Tako pa izgleda, kakor da bi bila občina ptujska istega mentaliteta navadnega privatnega kapitalističnega špekulanta, ki misli, da je delavec neka stvar, katero se lahko obesi na kljuko toliko časa, dokler se je ne rabi, kadar pa se jo rabi, se jo pa zopet lahko sname.

Če pa prihajajo delavski občinski svetovalci in magistratni uradniki med iste delavce z raznimi nasveti in mentorski pouki, v praksi pa jim obešajo košaro s kruhom tako visoko, da je ne morejo doseči, je s tem delavcem proketo malo pomagano. Kruha, da, pošten kos kruha dajte delavcem, ostalo si bodo delavci že sami uredili v svoji strokovni organizaciji.

Socialni vestnik.

Z današnjo številko smo začeli priobčevati razpravo o socialnem zavarovanju delavcev. Razprava se bo v naslednjih številkah nadaljevala. Pisana bo v poljudnem jeziku tako, da jo bo vsakdo lahko razumel, ako bo le količkaj pazno čital. Vsebina je sestavljena s posebnim ozirom na odnošaje v lesni industriji, za to bo za naše čitatelje jako zanimiva. Razprava izvira iz peresa strokovnjaka.

Mizarji tvrdke Naglas so zbrali za bolnega člana sodr. Bezlaja K 458, kateri se jim za zbirko najsrčneje zahvaljuje.

Društvene vesti.

Ljubljana. Mesečni shod podružnice „Osrednjega društva lesnih delavcev“, ki se je vršil dne 29. oktobra 1922 v prostorih „Železničarskega doma“, je bil od strani lesnih delavcev dobro obiskan. Zborovanje se je pričelo ob 10. dopoldne. Predsedoval je shodu predsednik, vrli naš tovariš Dermastja. Na dnevnem redu so bile točke: a) poročilo tajnika; b) poročilo blagajnika; c) povišanje prispevkov; d) strokovni tisk; e) silvestrova veselica in f) raznoterosti. — Iz tajniškega poročila, ki ga je podal Verbič Adolf posnemamo, da so se od zadnjega polletnega občnega zbora vršili trije zaupniški sestanki in ena odborova seja. Pregled stanja podružnične blagajne je podal blagajnik Iglič Pavel. Ko je ta še pozval vse članstvo na redno vplačevanje prispevkov, je za kontrolo poročal član nadzorstva Šušteršič Anton. Isti izjavja, da je tako v knjigah kakor tudi glede gotovine same vse v najlepšem redu v poslovanju. Predsednik Dermastja poudarja, da je zadnji polletni občni zbor sklenil za Ljubljansko podružnico uvesti prispevke v nastopni višini, in sicer: za I. razred tedensko 6 Din., za II. razred tedensko 4 Din. in za III. razred tedensko 2 Din. Centralni odbor bi dobil od prvega razreda 4 Din., od prispevka drugega razreda 2 Din. 50 par ter od tretjega razreda 1 Din. 50 par. Končno poudarja Dermastja, da je plenarna seja odbora „Osrednjega društva lesnih delavcev“ sklenila, da se pri tako reguliranih tedenskih prispevkih prepusti podružnicam od prispevka prvega razreda 25 par, od prispevka drugega razreda 10 par. Osrednja blagajna bi potemtakem od vsakega tedenskega prispevka I. razreda prejela 3 Din. 75 par, dočim bi podružnični blagajni ostalo 2 Din. 25 par. Od prispevka II. razreda bi osrednja blagajna prejela 2 Din. 35 par, podružnični blagajni bi pa ostalo 1 Din. 65 par. Končno bi od prispevka III. razreda prejela osrednja blagajna 1 Din. 40 par, podružnični blagajni bi pa ostalo 60 par. Razumljivo je, da se je o tem vprašanju razvila precej živahna razprava. Da se mora nekaj pozitivnega ukreniti, o tem so si bili vsi na jasnem.

Da je treba dati centrali, kar je sklenila plenarna seja, o tem ni bilo nobenega spora. Razprava se je sukala v glavnem le okolo vprašanja višočine prispevkov za podružnico. Tu so bila mnenja različna. Nekateri člani so predlagali, naj bi celotni prispevek tedensko znašal 5 Din., drugi 6, tretji 7, četrti 8, peti pa so v svojem plemenitem navdušenju celo zahtevali, naj se uvede prispevek 10 Din. Izbira je bila težka, vendar pa se je potem, ko sta poleg drugih posegla v debato tudi Zore in Tokan, dosegel sporazum, da veljaj za ljubljansko podružnico tedenski prispevek v znesku 6 Din. Ostala dva razreda za Ljubljano skoraj da ne prihajata v poštev, vseeno pa velja tedenski prispevek v II. razredu 4 Din., v III. pa 2 Din. Glede strokovnega tiska sta dala potrebna pojasnila Bradeško in Tokan. Iz njunih izvajanj je bilo razvideti, da izdajanje lastnega strokovnega glasila ni naperjeno proti nikomur in da so vsi tozadevni napadi popolnoma neosnovani. Konstatirano je bilo, da se je z izdajanjem lastnega glasila le izpolnila dolgoletna stara želja lesnih delavcev. Izdajanje glasila „Lesni delavec“ shod pozdravlja, obenem pa izraža željo, naj bi ostal list res strokoven, zagovarjal težnje lesnih delavcev in ne zavlačeval v vrste lesnih delavcev pogubonosne strujarske prepire. Za zaupnika delavnice Perko v Spodnji Šiški se izvoli tovariš Arhar, za tovarno Matjan pa tovariš Lukner. Tajnik Bradeško obvešča zbrano delavstvo, da se vsak prvi četrtek v mesecu po delu vrši v gostilni pri Kačiču shod za mizarje, tesarje, tapetnike, pleskarje in pokladalce parketov, ter priporoča, da se iz okolice Dunajske ceste prizadeto delavstvo teh shodov v obilem številu udeležuje. Nadalje pozivlja tajnik, naj se v vseh delavnicah in tovarnah izvedejo volitve zaupnikov tako, kakor to prevede zakon o zaščiti delavcev. Natančnejša pojasnila glede volitev bodo priobčena v drugi številki „Lesnega delavca“. — Končno opozarja tajnik na dejstvo, da je sedaj dana prilika za pristop v „Produktivno zadrugo ljubljanskih mizarjev“. Vpisnina znaša K 200, vsak posamezni delež pa K 4000. Za pristop se je tudi mogoče javiti pri tajništvu Osrednjega društva lesnih delavcev. V odsek za prireditve Silvestrovo veselice so bili izvoljeni: Jančar, Skuk, Tome, Lukančič in Habe. Obenem je bilo članstvo pozvano, naj skrbi pravočasno za dobitke. Sklene se stavkujoče kovinarje strojnih tovarnen in livaren v Ljubljani v slučaju, ako bi stavka trajala dalje, podpirati. Ker je bil s tem dnevi red izčrpan, je bil shod ob četrt na 12. uro zaključen.

Verbič Adolf,

zapisnikar.

Dermastja Jakob,

predsednik.

Ptuj. V nedeljo dne 5. novembra 1922 sklicani shod lesnih delavcev se je vršil dopoldne v društvenem domu. Takoj od začetka je treba povedati, da obisk shoda od strani lesnih delavcev od daleč ni odgovarjal ne številu v Ptuj in okolici uposlenega

delavstva lesne stroke in tudi ne številu članstva podružnice „Osrednjega društva lesnih delavcev“. Nikakor ne gre, da bi moledovali tam, kjer je na mestu hvala, ravnotako pa tudi ne gre, da bi ne izpregovorili tam, kjer je treba izreči besedo graje. Shodi se v naših podružnicah vrše itak dosti redko in še takrat, kadar je dana prilika, ne smatrajo mnogi za potrebno, da se shoda udeleže. Iz neke žage na primer, kjer je uposlenih okrog 20 delavcev ni bilo na shodu niti enega! Najlepše na stvari pa je to, da imajo mnogi lesni delavci najraznovrstnejših želja, pišejo pisma, v katerih pripovedujejo o velikanski razburjenosti, ker se to in ono ni takoj izvršilo; ko pa je dana priložnost, da povedo vse svoje težave in da okrepe duha, jih pa enostavno ni! Pot lesnega delavstva v Ptuj in okolici je zares trnjeva, bo pa čimdalje hujša, ako se zanimanje za strokovno organizacijo ne dvigne in društveno življenje sploh ne oživi. Zanašati se izključno na tajništvo Osrednjega društva, to menda ne bo šlo, ker tudi tajništvo s centralnim odborom vred ni vstanu spraviti vsega tako kakor bi bilo želeli, ako so premnogi člani podobni mrtvim številkam. Indiferentizem pa tudi ne dopušča, da bi prihajala v veljavo možatost. Le tako se je moglo zgoditi, da na primer pri zadnji razpravi niso bili navzoči zato določeni zaupniki, dasi so poprej regulacijo plač vsi zahtevali. Kakšne občutke je ob tej priliki imel tajnik Osrednjega društva lesnih delavcev, menda ni treba še posebej poudarjati! Kakšne bodočnosti se imajo lesni delavci v Ptuj in okolici v takih razmerah nadejati, si vsakdo lahko misli. Na shodu je predsednik Tokan v pet četrt ure trajajočem govoru jasno, razumljivo in natančno razložil razvoj strokovne organizacije lesnih delavcev, položaj, v kakršnem se lesni delavci sedaj nahajajo, ter očrtal z ozirom na situacijo narodnega gospodarstva kakor tudi z ozirom na socialno politiko, nadaljnje delo strokovne organizacije lesnih delavcev ter pokret strokovnih organizacij vobče. Škoda, da tega referata niso slišali vsi delavci lesne stroke v Ptuj.

Zapisnik seje centralnega odbora Osred. društva lesnih delavcev, vršeče se dne 9. nov. 1922 ob pol 7. zvečer v prostorih društvenega tajništva. Navzoči so razen Ravniharja in Gašparija vsi odborniki. Kot zaupnik ljubljanskih mizarjev je navzoč Igljč Pavel. Seji predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja.

Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje; 2. poročila in njim primerni sklepi; 3. slučajnosti. Prečitani zapisnik se vzame na znanje. Ravno tako se vzame na znanje poročilo o računskem zaključku za mesec oktober 1922. O stanju izpora v Jelendolu poroča Bradeško. Sklene se podvzeti nov poizkus poravnave ter se v to svrhu naprosi tajništvo delavske zbornice.

Bradeško poroča o razmerah pri tvrdkah Kurka in Wildi ter Prym v Poljzeli ter o situaciji, ki je na-

stala potem, ko je tvrdka Prym obratovanje svoje tovarne popolnoma ustavila.

Dopisi, kateri so došli iz raznih podružnic, se prečitajo. Vsebinsi teh dopisov primerni sklepi se izvrše.

Glede rešitve vprašanja stanarine se sklene, zahtevati sklicanje vseh predsednikov in tajnikov v pošte prihajajočih strokovnih organizacij in se naj ob tej priliki ugotovi sorazmerni del plačila. Zaostale zneske pri upravi „Delavca“ se sklene poravnati.

Rešitev prošnje za podporo tovariša Rožnika se odloži za prihodnjo sejo. Prošnji Mulc Franca v Starem trgu za izredno podporo se ugotovi in se istemu nakaže K 400.

Rešitev prošnje za izredno in selilno podporo tovariša Weldinca v Strnišču pri Ptuj se odloži za prihodnjo sejo. Do tega časa ima tajništvo preskrbeti točnejše podatke.

Glede izrednih podpor se sklene, da se bo v bodoče upoštevalo le one prošnje, ki jih posamezniki pošljejo overovljene s podpisom podružničnega predsednika in društveno štampiljo. Nadalje je prošnjam prilagati potrdilo od pristojne poslovalnice bolniške blagajne ali zdravnika.

V svrhu plodonosnega nalaganja denarnih prebitkov posameznih podružnic se razpošljejo okrožnice, v katerih se odborom podružnic pojasni, kam in po kakšnih pogojih naj denar nalagajo. Konec seje ob 8. uri.

Lesni delavci Slovenije — pozor! Opozarjamo vse mizarje in strojne delavce v Sloveniji, da, kdor išče dela v Ljubljani, mora biti najmanj tri mesece član Osrednjega društva v Ljubljani, isti naj se vedno obrnejo najprej na tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev za Slovenijo, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr., kjer se jim bo nakazalo delo. Dolžnost vsakogar je, da se ravna po tem navodiu.

Obvestilo. Ker bo „Lesni delavec“ prinašal članke iz vseh panog delavskega zavarovanja in socialne zakonodaje sploh, kritike, razprave ter navodila itd. in hočemo, da postane naš list prijatelj in svetovalec vsakemu lesnemu delavcu, zato je potrebno, da funkcionarji vsaj en izvod od vsake številke shranijo v podružnični arhiv. Potrebno je to raditega, da imajo funkcionarji vedno list pri rokah kadar rabijo v tej ali oni stvari pojasnila.

Kultura.

„Zdravje“. Pod tem imenom izdaja društvo za čuvanje narodnega zdravja s pomočjo ministrstva narodnega zdravja revijo, koje sedmi zvezek je ravnokar izšel. Vsebina sedmemu zvezku je: 1. O vnetju slepega črevesa (slepiča) o apendiciditi; 2. Goji-

tev otrok. Prehranjevanje dojenčkov in njih odstavljanje od prsi; 3. Nalezljive bolezni. Kuga in njeni prenašalki: podgana in bolha 4. Iz znanosti o človeku. Kri; 5. Higiena prehrane. Mleko kot prenašalec bolezni; 6. Alkoholizem. Prehod alkohola v mleko; 7. Tuberkuloza. Proučevanje dijaških pojmov o tuberkulozi; 8. Zdravstveno gibanje. O zdravstvenih zadrugah in zdravstvenem gibanju vobče; 9. Delovanje medicincev v Mačvi; 10. Dobre knjige; 11. Društveno delovanje. Nobene družine naj ne bi bilo, v kateri bi se ne čitala ta toli poučna in koristna revija. Pri tej ne more veljati nikak izgovor radi pomanjkanja denarja, ker jo izdaja gori označeno društvo zastonj. Funkcionarji vseh podružnic Osrednjega društva lesnih delavcev naj javijo društvenemu tajništvu, koliko izvodov rabijo, nakar jih bodo prejeli brezplačno. Skrbijo pa naj, da bodo prejete številke res tudi razdeljene med članstvo.

„Naših Zapiskov“ sedma številka je izšla ter prinaša konec razprave E. Kristana „Ustava in socialisti“. Nadalje objavlja: — p. k. Konsumne in produktivne zadruge v srednji Evropi. — J. P. Nekaj o gibanju proletarijata v Italiji. Diskusija: Z. B.: Kritika; F. U. Pripombe urednika; I. Favaj: Kratek odgovor na predstoječo kritiko. — T.: Izza fronte. — Ničesar nismo dosegli? — Draginjske številke. Naročajo se „Naši Zapiski“ pri tajništvu „Svobode“ v Ljubljani, Židovska ulica št. 1, I. nadstr. Lesni delavci naj naročajo „Naše Zapiske“, posebno pa je naloga odborov, paziti na to, da arhiv vsake podružnice vsebuje tudi „Naše Zapiske“.

V Ljubljani se vrše predavanja v „Železničarskem domu“ na Turjaškem trgu. Prvo predavanje se je vršilo dne 3. novembra, drugo dne 10. novembra 1922. Tretje predavanje se bo vršilo dne 17., četrto dne 24. novembra 1922. Peto pa dne 1. decembra 1922. Tretje predavanje bo o bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavstva. Četrto o zdravstvenih

nalogah socialnega zavarovanja. Končno bo peto predavanje o zakonu o zaščiti delavstva. Predavatelji so: g. dr. Arselin in g. dr. Demeter Bleiweis, šefzdravnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Predavanja se vrše vsakokrat ob 8. zvečer.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Ptuj prireja cikel predavanj sestoječ iz 10 predavanj in sicer 1. je dne 9. novembra 1922, predava gimnazijski profesor g. Vajak: o modernem šolstvu; 2. dne 16. novembra 1922 bo s. Uratnik Filip predaval o temi: Socializem in njega cilji; 3. dne 23. novembra 1922, g. dr. Stuhec B.: Tuberkuloza in nje pobijanje; 4. dne 30. novembra 1922, s. Komavli V.: Narodnostno vprašanje in socialisti; 5. dne 7. decembra 1922, s. Uratnik: Organizacija kot pomožno sredstvo za doseg ciljev socializma; 6. dne 14. decembra 1922, g. dr. Vrečko: Venerične bolezni; 7. dne 21. decembra 1922, s. Uratnik: Povojni gospodarski položaj Evrope; 8. dne 28. decembra 1922, g. dr. Vrečko V.: Alkoholizem in njega škodljivi vpliv na človeški organizem; 9. dne 4. januarja 1923, s. Uratnik: Stanovanjska beda in nje odstranitev. — Predavanja se vrše ob navedenih dnevih, vsakokrat ob pol 8. uri zvečer v Glasbeni šoli. Za kritje režijskih stroškov se bo pobiralo po 1 dinar vstopnine. — Lesni delavci v Ptuj in okolici posečajte ta predavanja.

Listnica uredništva. Dopisniki, kojih dopise danes nismo priobčili, naj nam oprostite. Na vrsto pridejo prihodnjič. Zdravo!

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

Poštni predal št. 13
Telefon inter. št. 178

:: LJUBLJANA ::

Pošt. ček. rač. št. 10.532
Brz. „Kodes“ Ljubljana

Hranilni oddelek

naznanja, da je s **1. novembrom 1922**

zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na	6 ⁰ / ₀
za vloge proti četrtletni odpovedi na	6 ¹ / ₂ ⁰ / ₀
za vloge proti polletni odpovedi na	7 ⁰ / ₀

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse prodajalne naše zadruge!

Vlagajte vse svole prihranke v lastno hranilnico!